

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Ταχ.Δ/νση : ΝΕΟ Πατρών-Αθηνών 32
τ.κ. 264 41 ΠΑΤΡΑ
Πληροφορίες : Καρακωνσταντή Μαρία-Ηλίζα
Τηλέφωνο : 2613 613 536
Email : grammateia.ps.pde@pde.gov.gr

Αριθ. Αποφ. 17/2026

**Απόσπασμα ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ 6
6η ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ (ΜΙΚΤΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

Στον Πύργο σήμερα, στις 6/04/2026 ημέρα Μ. Δευτέρα και ώρα 15:30, συνήλθε σε τακτική συνεδρίαση το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας, στην αίθουσα του Διοικητηρίου Π.Ε. Ηλείας (Μανωλοπούλου 47), δυνάμει της υπ' αριθμ. 2/2026 (ΑΔΑ: 9ΔΖ87Λ6-ΗΡΩ) απόφασής του, με ταυτόχρονη δυνατότητα τηλεδιάσκεψης (e:Presence.gov.gr), ύστερα από την υπ' αριθ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΓΠΠΣ/108598/122/31-03-2026 γραπτή πρόσκληση του Προέδρου του, η οποία εκδόθηκε νομότυπα και δόθηκε σε όλους τους κ.κ. Περιφερειακούς Συμβούλους, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 167, 168 και 169 του Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/τ.Α'/07.06.2010), όπως ισχύουν.

Στη Συνεδρίαση συμμετείχαν επί του συνόλου σαράντα πέντε (45) μελών, τα παρακάτω μέλη:

1. ΠΑΪΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ – Πρόεδρος
2. ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ – Αντιπρόεδρος
3. ΜΑΣΟΥΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ – Γραμματέας (τηλεδιάσκεψη)
4. ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ (ΦΑΝΗΣ) (τηλεδιάσκεψη)
5. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (ΤΑΚΗΣ) (τηλεδιάσκεψη)
6. ΑΥΓΕΡΗΣ ΣΑΒΒΑΣ (τηλεδιάσκεψη)
7. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ (ΤΣΑΦΛΙΑΣ)
8. ΒΕΛΙΣΣΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
9. ΒΟΥΛΓΑΡΗ ΑΜΑΛΙΑ (τηλεδιάσκεψη)
10. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
11. ΓΚΑΒΕΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
12. ΔΑΟΥΤΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ΚΩΣΤΑΣ) (τηλεδιάσκεψη)
13. ΔΗΜΗΤΡΟΓΙΑΝΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ (τηλεδιάσκεψη)

14. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
15. ΖΑΪΜΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
16. ΚΑΡΝΑΒΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
17. ΚΑΡΠΕΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
18. ΚΑΤΣΑΚΙΩΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (ΝΙΚΟΣ)
19. ΚΟΛΟΣΑΚΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
20. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
21. ΚΟΡΟΒΕΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
22. ΚΟΤΡΩΝΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
23. ΚΩΣΤΑΚΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
24. ΚΩΣΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
25. ΜΑΣΤΟΡΑΚΟΥ ΑΝΝΑ
26. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
27. ΜΕΛΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
28. ΜΠΛΕΤΣΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ (ΛΙΝΟΣ) (τηλεδιάσκεψη)
29. ΜΠΟΝΑΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΧΑΡΗΣ) (τηλεδιάσκεψη)
30. ΜΠΟΥΝΙΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
31. ΜΠΟΥΣΗ ΜΑΡΙΑ (τηλεδιάσκεψη)
32. ΜΠΡΑΜΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
33. ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
34. ΝΤΑΤΣΙΚΑ ΓΕΩΡΓΙΑ
35. ΠΑΝΑΓΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
36. ΠΑΝΑΓΟΥΛΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
37. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (ΤΑΚΗΣ) (τηλεδιάσκεψη)
38. ΠΑΡΙΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
39. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (τηλεδιάσκεψη)
40. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
41. ΣΤΑΥΡΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ (τηλεδιάσκεψη)
42. ΤΣΑΓΡΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
43. ΦΕΣΣΙΑΝ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (ΜΑΚΗΣ) (τηλεδιάσκεψη)
44. ΦΙΛΙΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
45. ΦΟΥΝΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Στη συνεδρίαση συμμετείχαν ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας κ. Φαρμάκης Νεκτάριος, ο Εκτελεστικός Γραμματέας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κ. Σύρμος Γεώργιος και ο Δ/ντής Γραφείου Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας κ. Μάκκας Ιωάννης.

Τη συνεδρίαση παρακολούθησε ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κ. Τελώνης Γεώργιος.

Στη συνεδρίαση συμμετείχαν επίσης:

- ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Ηλείας και Ωλένης κ.κ. Αθανάσιος
- ο Δήμαρχος Πύργου κ. Ευστάθιος Καννής
- ο Δήμαρχος Ανδραβίδας – Κυλλήνης κ. Ιωάννης Λέντζας
- ο Δήμαρχος Ήλιδας κ. Χρήστος Χριστοδουλόπουλος
- ο Αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων και Πολεοδομικού Σχεδιασμού Δ.Ανδραβίδας – Κυλλήνης κ. Διονύσης Κεκάτος
- ο Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ηλείας κ. Γεωργακόπουλος Χρήστος

Χρέη γραμματέα άσκησαν οι υπάλληλοι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας Καρακωνσταντή Μαρία-Ηλίζα και Τσούμα Βασιλική σύμφωνα με την υπ' αριθμ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΔΔ/243772/5158/21-07-2025 (ΑΔΑ: 6ΦΚΗ7Λ6-ΗΤΖ) απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας.

Αφού διαπιστώθηκε η νόμιμη απαρτία, ο Πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος έθεσε προς συζήτηση το **1^ο θέμα ημερήσιας διάταξης με τίτλο: «Α) Ενημέρωση του Περιφερειακού Συμβουλίου για την πρόταση της Ομάδας Εργασίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σχετικά με τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική 2028-2034. Β) Έγκριση από το Περιφερειακό Συμβούλιο της στρατηγικής πρωτοβουλίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ενίσχυση της περιφερειακής διάστασης στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ, με στόχο την ενεργό συμμετοχή των Περιφερειών στη διαμόρφωση των παρεμβάσεων αγροτικής πολιτικής και τη διερεύνηση δημιουργίας Περιφερειακών Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης, και λήψη σχετικής απόφασης. Γ) Εξουσιοδότηση του Περιφερειάρχη να προωθήσει τη σχετική πρόταση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στους αρμόδιους θεσμικούς φορείς, ιδίως στην Ένωση Περιφερειών Ελλάδας και στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο πλαίσιο του εθνικού διαλόγου για τη διαμόρφωση της νέας ΚΑΠ 2028-2034»** και έδωσε το λόγο στον εισηγητή του Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Ανάπτυξης της Π.Δ.Ε. κ. Φίλια Ανδρέα, ο

οποίος αναφέρθηκε στην υπ' αριθ. ΠΔΕ/ΓΑΑΑ/94311/314/27-03-2026 γραπτή εισήγησή του, η οποία έχει ως εξής:

Λαμβάνοντας υπόψη:

1. Το Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ.87Α'/7.6.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
2. Τον Οργανισμό της Περιφέρειας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας όπως ισχύει μετά την 36044/26-05-2025 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου» για την «Τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (ΦΕΚ 2723/τ.Β'/02.06.2025).
3. Την υπ' αριθμ. 196343/4184/12.06.2025 Απόφαση του Αναπληρωτή Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας «Επανατοποθέτηση-τοποθέτηση προϊσταμένων Διευθύνσεων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μετά την τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας
4. Την υπ' αριθ.635/2023 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πατρών, με την οποία επικυρώθηκαν τα αποτελέσματα των εκλογών της 8ης Οκτωβρίου 2023 και ανακηρύχθηκαν ο Περιφερειάρχης και οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο από 01.01.2024 έως 31.12.2028.
5. Την υπ' αριθ. Π.Δ.Ε./ΔΔ/4904/127/5.01.2024 (ΑΔΑ:9ΦΖΦ7Λ6-532) Απόφαση κ. Περιφερειάρχη περί «Ορισμός Αναπληρωτή Περιφερειάρχη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.11 του άρθρου 160 του ν.3852/2010 (Α' 87) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει».
6. Το από 18/12/2023 Πρακτικό Ορκωμοσίας Περιφερειακού Συμβουλίου περιφερειακής περιόδου από 1/01/2024 έως 31/12/2028.
7. Την υπ' αριθ. 4908/128/9-1-2024 (ΑΔΑ: 98ΧΘ7Λ6-73Φ) απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας για τον Ορισμό Αντιπεριφερειάρχων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.
8. Την υπ' αριθ. 7933/190/10.01.2024 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας για τη Μεταβίβαση άσκησης αρμοδιοτήτων στους Αντιπεριφερειάρχες και σε εκλεγμένους Περιφερειακούς Συμβούλους της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ΦΕΚ 151/τ. Β'/12.1.2024.
9. Την με αρ. ΠΔΕ/ΔΔ/4911/129/09-01-2024 Απόφαση Περιφερειάρχη για τον ορισμό Εντεταλμένων - Βοηθών Περιφερειάρχη της ΠΔΕ(ΑΔΑ: ΨΖΛΣ7Λ6-ΑΕΖ).
10. Την υπ' αριθ. 01/3.1.2024 (ΑΔΑ: 95ΩΨ7Λ6-ΚΣΣ) Απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διατυπωθείσα στο υπ' αριθ. 1ο /2024 πρακτικό αυτού με θέμα «Εκλογή μελών προεδρείου του Περιφερειακού Συμβουλίου Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και Εκλογή μελών της Περιφερειακής Επιτροπής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας», για την περίοδο 03/01/2024 έως 30/06/2024, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ.1 του άρθρου 165 του Ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του Ν.5056/2023, και τις διατάξεις του άρθρου 175 του Ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του Ν.5056/2023, αντίστοιχα.

Η διαμόρφωση της νέας προγραμματικής περιόδου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) 2028-2034 πραγματοποιείται σε ένα ιδιαίτερα απαιτητικό διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον για τον αγροτικό τομέα. Η κλιματική αλλαγή, οι γεωπολιτικές αναταράξεις, η αύξηση του κόστους παραγωγής, οι πιέσεις στο αγροτικό εισόδημα και η ανάγκη για βιώσιμα και ανθεκτικά παραγωγικά συστήματα καθιστούν την αγροτική πολιτική κρίσιμο πυλώνα για την οικονομική ανάπτυξη, την επισιτιστική ασφάλεια και τη συνοχή των περιφερειακών κοινωνιών. Στην Ελλάδα, ο πρωτογενής τομέας αποτελεί διαχρονικά βασικό στοιχείο της οικονομικής δραστηριότητας και της κοινωνικής συνοχής της περιφέρειας. Η αγροτική παραγωγή δεν αφορά μόνο την οικονομία αλλά και τη δημογραφική βιωσιμότητα της υπαίθρου, την προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση της παραγωγικής δραστηριότητας σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές και τη διασύνδεση με άλλους δυναμικούς κλάδους της οικονομίας, όπως ο τουρισμός και η μεταποίηση τροφίμων.

Παρά τη σημασία αυτή, η εφαρμογή της ΚΑΠ στη χώρα μας χαρακτηρίζεται διαχρονικά από έντονο συγκεντρωτισμό στον σχεδιασμό και τη λήψη αποφάσεων. Οι Περιφέρειες, παρότι αποτελούν τον βασικό χώρο εφαρμογής των παρεμβάσεων της αγροτικής πολιτικής και βρίσκονται σε καθημερινή επαφή με τον αγροτικό κόσμο, περιορίζονται συχνά σε ρόλο υλοποίησης αποφάσεων που λαμβάνονται σε κεντρικό επίπεδο. Το γεγονός αυτό δημιουργεί σημαντικά κενά τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην αποτελεσματικότητα των πολιτικών παρεμβάσεων. Το ισχύον Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ 2023-2027, συνολικού προϋπολογισμού περίπου 13,5 δισ. ευρώ, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα χρηματοδοτικά

εργαλεία για την ανάπτυξη της ελληνικής υπαίθρου. Ωστόσο, σε αντίθεση με άλλα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία, όπως τα προγράμματα του ΕΣΠΑ, στα οποία οι Περιφέρειες έχουν ενεργό ρόλο στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των πολιτικών, η αγροτική πολιτική εξακολουθεί να σχεδιάζεται σε μεγάλο βαθμό κεντρικά, με περιορισμένη περιφερειακή εξειδίκευση.

Η επόμενη προγραμματική περίοδος της ΚΑΠ αποτελεί συνεπώς μια σημαντική ευκαιρία για την ενίσχυση της περιφερειακής διάστασης της αγροτικής πολιτικής. Η ουσιαστική συμμετοχή των Περιφερειών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της αγροτικής πολιτικής μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην καλύτερη προσαρμογή των παρεμβάσεων στις ανάγκες κάθε περιοχής, στην αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων και στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στη διαχείριση των προγραμμάτων. Οι Περιφέρειες αποτελούν το διοικητικό επίπεδο που συνδυάζει τη γνώση των τοπικών αναγκών με την εμπειρία διαχείρισης σύνθετων αναπτυξιακών προγραμμάτων. Μέσα από τη διαχείριση των Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, για το οποίο αποτελούν Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης, έχουν αναπτύξει σημαντική τεχνογνωσία στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση αναπτυξιακών παρεμβάσεων. Η εμπειρία αυτή μπορεί και πρέπει να αξιοποιηθεί και στον σχεδιασμό της αγροτικής πολιτικής.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανέλαβε πρωτοβουλία για τη διαμόρφωση τεκμηριωμένης πρότασης σχετικά με τον ρόλο των Περιφερειών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ. Η πρωτοβουλία αυτή παρουσιάστηκε αρχικά κατά τη διάρκεια της ετήσιας Γενικής Συνέλευσης της Ένωση Περιφερειών Ελλάδας τον Νοέμβριο του 2025, ως ένα πρώτο πλαίσιο προβληματισμού και προτάσεων για την ενίσχυση της περιφερειακής συμμετοχής στην αγροτική πολιτική. Στη συνέχεια, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας προχώρησε στη διοργάνωση τριών θεματικών συναντήσεων διαβούλευσης (focus groups) στις Περιφερειακές Ενότητες Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, με τη συμμετοχή εκπροσώπων θεσμικών φορέων, πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, επαγγελματικών οργανώσεων, συνεταιρισμών, παραγωγικών φορέων και υπηρεσιών του αγροτικού τομέα. Σκοπός των συναντήσεων αυτών ήταν η καταγραφή των απόψεων και των προτάσεων των τοπικών φορέων σχετικά με τις προκλήσεις και τις προτεραιότητες της αγροτικής πολιτικής στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Από τη διαδικασία αυτή αναδείχθηκαν ορισμένα βασικά συμπεράσματα.

Καταρχάς, ο αγροτικός τομέας αναγνωρίζεται από τους συμμετέχοντες ως ένας από τους σημαντικότερους πυλώνες ανάπτυξης της Περιφέρειας για την επόμενη δεκαετία. Παράλληλα, διαπιστώθηκε περιορισμένη ενημέρωση για τις εξελίξεις και τις κατευθύνσεις της ΚΑΠ, καθώς και έλλειψη ουσιαστικής διασύνδεσης της αγροτικής πολιτικής με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία περιφερειακής ανάπτυξης. Επιπλέον, εκφράστηκε σε μεγάλο βαθμό η άποψη ότι οι αγρότες και οι παραγωγικές οργανώσεις της περιφέρειας δεν έχουν πάντοτε ισότιμη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία και αναπτυξιακές ευκαιρίες σε σχέση με άλλους κλάδους της οικονομίας. Η ανάγκη καλύτερου συντονισμού των πολιτικών και μεγαλύτερης ευελιξίας στην εφαρμογή των μέτρων αναδείχθηκε ως βασική προτεραιότητα. Κοινή επίσης διαπίστωση ήταν ότι η ουσιαστική συμμετοχή των Περιφερειών στον σχεδιασμό της αγροτικής πολιτικής μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων της ΚΑΠ, στην καλύτερη προσαρμογή των παρεμβάσεων στις τοπικές ιδιαιτερότητες και στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών φορέων, της επιστημονικής κοινότητας και του παραγωγικού κόσμου.

Με βάση τα παραπάνω, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας επεξεργάστηκε ολοκληρωμένη πρόταση για την ενίσχυση της περιφερειακής διάστασης της νέας ΚΑΠ, η οποία παρουσιάστηκε σε ειδική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην Πάτρα τον Φεβρουάριο του 2026, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, της ακαδημαϊκής κοινότητας και των παραγωγικών φορέων.

Βασικοί άξονες της πρότασης αυτής είναι:

- η ενεργή συμμετοχή των Περιφερειών στη συνδιαμόρφωση των παρεμβάσεων της νέας ΚΑΠ,
- η ενίσχυση της περιφερειακής εξειδίκευσης των μέτρων και των πολιτικών παρεμβάσεων,

- η καλύτερη διασύνδεση της αγροτικής πολιτικής με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία περιφερειακής ανάπτυξης,
- και η διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακών Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης, κατά αντιστοιχία με τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ.

Η πρωτοβουλία αυτή στοχεύει στη διαμόρφωση ενός πιο αποτελεσματικού και συμμετοχικού μοντέλου αγροτικής πολιτικής, το οποίο θα αξιοποιεί τις δυνατότητες των Περιφερειών και θα συνδέει την αγροτική ανάπτυξη με τον ευρύτερο περιφερειακό σχεδιασμό, αποτελώντας ένα ουσιαστικό βήμα για την ενίσχυση του ρόλου της Περιφέρειας στη διαμόρφωση πολιτικών που επηρεάζουν άμεσα την ανάπτυξη της υπαίθρου, την ανταγωνιστικότητα του πρωτογενούς τομέα και τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιφερειακής οικονομίας.

Με βάση τα παραπάνω,

ΕΙΣΗΓΟΥΜΑΣΤΕ

1. Να λάβει γνώση το Περιφερειακό Συμβούλιο της πρότασης της Ομάδας Εργασίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σχετικά με τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική 2028-2034, που διανέμεται.
2. Να εγκρίνει το Περιφερειακό Συμβούλιο τη στρατηγική πρωτοβουλία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ενίσχυση της περιφερειακής διάστασης στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ, με στόχο την ενεργό συμμετοχή των Περιφερειών στη διαμόρφωση των παρεμβάσεων αγροτικής πολιτικής και τη διερεύνηση δημιουργίας Περιφερειακών Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης, και να λάβει σχετική απόφαση.
3. Να εξουσιοδοτήσει το Περιφερειακό Συμβούλιο τον Περιφερειάρχη να προωθήσει τη σχετική πρόταση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στους αρμόδιους θεσμικούς φορείς, ιδίως στην Ένωση Περιφερειών Ελλάδας και στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο πλαίσιο του εθνικού διαλόγου για τη διαμόρφωση της νέας ΚΑΠ 2028-2034.

Ακολουθεί η πρόταση της Ομάδας Εργασίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σχετικά με τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική 2028-2034:

Η περιφερειακή διάσταση της νέας ΚΑΠ 2028-2034

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Περιφερειακή διάσταση της νέας ΚΑΠ 2028-2034

Προκλήσεις, πολιτικές και
αναπτυξιακές προοπτικές για την
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

© 2026 Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

ISBN: 978-618-84128-8-0

Συγγραφείς:

Κωνσταντίνος Μήλιος
Σπυρίδων Παπασπύρου
Βασίλειος Παπαθανασίου
Θεοφάνης Ζαχαράτος

Ηλεκτρονική έκδοση (PDF)
Πάτρα, 2026

Η περιφερειακή διάσταση της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2028-2034

Η εφαρμογή της Αγροτικής πολιτικής στην περιφέρεια - Πλαίσιο και προβληματισμοί

Το τελευταίο χρονικό διάστημα ο αγροτικός τομέας βρίσκεται στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης για λόγους που κανείς δεν θα επιθυμούσε. Διαχρονικά θέματα διαφάνειας και χρηστής διαχείρισης στον κλάδο των άμεσων ενισχύσεων έχουν δημιουργήσει ένα βαρύ πέπλο στην Ελληνική ύπαιθρο και πολλά ερωτηματικά στην Ελληνική κοινωνία. Ένας τομέας, ο πρωτογενής, που αποτελεί τη παραγωγική ραχοκοκαλιά της Ελλάδας, βρίσκεται αντιμέτωπος με ενδογενείς διαχρονικές αδυναμίες του Ελληνικού κράτους τη στιγμή μάλιστα που καλείται να επιβιώσει σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο. Σε μια χώρα όπως η Ελλάδα που η χωρική της ποικιλομορφία από το ορεινό έως το νησιώτικο τοπίο καθορίζει απόλυτα τη ταυτότητα της, ο πρωτογενής τομέας είναι ο συνεκτικός ιστός του παρελθόντος με το μέλλον με όρους παραγωγικούς, περιβαλλοντικούς, δημογραφικούς, κοινωνικούς.

Και όταν μιλάμε για πρωτογενή τομέα μιλάμε πρώτιστα για τη περιφέρεια της χώρας. Μια περιφέρεια που διαχρονικά αρεσκόμαστε να λέμε ότι ενισχύουμε αλλά το αποτέλεσμα σύμφωνα με τα πρόσφατα αποτελέσματα της EUSROSTAT (Οκτώβριος 2025) είναι η Αττική να συγκεντρώνει το 48,7 % του ΑΕΠ της χώρας.

Όταν μετά από 45 χρόνια ένταξης στην ΕΕ το περιφερικό μας μοντέλο καταλήγει 48,7 % του ΑΕΠ της χώρας να παράγεται στην Αττική είναι προφανές ότι κάτι δεν πάει καλά και κάτι πρέπει να αλλάξει ή τουλάχιστον να προσπαθήσουμε να αλλάξει. Και ένα από αυτά που πρέπει κάποια στιγμή να δούμε είναι η Κοινή Αγροτική Πολιτική. Ως περιφέρειες αλλά και γενικότερα ως φορείς διοίκησης στην Ελλάδα εργαζόμαστε μακροχρόνια στη διεκδίκηση πόρων του ΕΣΠΑ, στη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων, στην έγκριση των περιφερειακών μας συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και στην υλοποίηση των εγκεκριμένων δράσεων από κοινού με τις Διαχειριστικές μας αρχές. Έχουμε αναπτύξει σημαντική εμπειρία στη υλοποίηση των δικών μας ΠΕΠ και στηρίζουμε σε αυτά μεγάλο μέρος των αναπτυξιακών μας βλέψεων. Σε ποιο βαθμό όμως εμπλεκόμαστε σε ένα παράλληλο του ΕΣΠΑ και σχεδόν ισοβαρές οικονομικά πρόγραμμα που είναι στη σημερινή συγκυρία το Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023-2027 και γενικότερα μιλώντας στον σχεδιασμό και υλοποίηση της ΚΑΠ. Φαίνεται ότι η εφαρμογή της ΚΑΠ στην Ελλάδα αποτελεί διαχρονικά για το ευρύ κοινό ένα κρυμμένο μυστικό που φαίνεται να μην αφορά τη κοινωνία αλλά μόνο τους άμεσα ενδιαφερομένους στον αγροτικό τομέα και για τους περιφερειακούς φορείς διακυβέρνησης ένα αποσπασματικό και εν πολλοίς θολό τοπίο. Είναι παράδοξο ένα πρόγραμμα που απευθύνεται κατ' αποκλειστικότητα στην περιφέρεια, να σχεδιάζεται κεντρικά, να αποφασίζεται κεντρικά και να υλοποιείται σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα κεντρικά. Το Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023-2027, προϋπολογισμού σχεδόν 13,5 δις αποτελείται από τον σκέλος των άμεσων ενισχύσεων πρ/σμου περίπου 8,7 δις €, τα τομεακά προγράμματα πρ/σμου περίπου 135 εκ. € και το σκέλος της αγροτικής ανάπτυξης πρ/σμου περίπου 4,35 δις €.

Όπως όλοι γνωρίζουμε, τα περιφερειακά προγράμματα των ΠΕΠ και τα τελευταία χρόνια τα ΠΠΑ - Προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης (πρώην Εθνικό σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων) αποτελούν βασικά χρηματοδοτικά και αναπτυξιακά εργαλεία για τα οποία διεξάγεται ευρεία και συνεχής πολυετής διαβούλευση και υποστηρίζονται με απόλυτα εξειδικευμένες υπηρεσίες, τις Διαχειριστικές αρχές και τις μονάδες διαχείρισης των ΠΠΑ οι οποίες αναβαθμίστηκαν με πρόσφατο Νόμο του Δεκεμβρίου του 2025. Ποιο άραγε είναι το αντίστοιχο για το αγροτικό ΕΣΠΑ για να μιλήσουμε με απλουστευμένους όρους. Με ποια διαβούλευση το στηρίζουμε, πόσο συμμετέχουμε ως περιφέρειες, πόσο συμμετέχουν οι άλλοι φορείς της περιφέρειας; Έχουμε την ουσιαστική δυνατότητα να υποβάλλουμε προτάσεις συν διαμόρφωσης πολιτικής, να διατυπώσουμε προτάσεις και αντίστοιχα εργαλεία για τις τοπικές ανάγκες, να εργαστούμε από κοινού με του παραγωγικούς φορείς του πρωτογενή τομέα; Και δεν μιλάμε για το σκέλος των άμεσων ενισχύσεων που είναι οριζόντια πολιτική αλλά για τα λοιπά σκέλος της αγροτικής ανάπτυξης.

Το ερώτημα που ανακύπτει είναι απλό και πλέον επιτακτικό. Μπορεί η εφαρμογή μιας απόλυτα κεντρικά κατευθυνόμενης αγροτικής πολιτικής, που δεν αφήνει κανένα περιθώριο αναπτυξιακής πρωτοβουλίας στις

περιφέρειες, να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στα σύνθετα και επείγοντα προβλήματα της εποχής; Οι περιφέρειες βρίσκονται καθημερινά σε άμεση επαφή με τους αγρότες και τους κατοίκους της υπαίθρου. Είναι αυτές που γίνονται κοινωνοί των αγωνιών, των δυσκολιών και των αδιεξόδων, αλλά και της δυναμικής και του πλούτου του πρωτογενούς τομέα. Από αυτήν την εμπειρία προκύπτει ότι η απλή εκχώρηση αρμοδιοτήτων υλοποίησης των παρεμβάσεων του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ δεν μπορεί να είναι επαρκής απάντηση στις ανάγκες και στις αγωνίες της υπαίθρου.

Στην πραγματικότητα, η αποτελεσματικότητα της αγροτικής πολιτικής εξαρτάται από τη δυνατότητα των περιφερειών να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση στρατηγικών επιλογών και να προσαρμόζουν τις παρεμβάσεις στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Η αποκέντρωση αυτή δεν είναι μόνο θέμα διοικητικό ή τεχνικό· αποτελεί στρατηγική επιλογή εθνικού επιπέδου, καθώς η βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών συνδέεται άμεσα με την ανθεκτικότητα της εθνικής οικονομίας, την ασφάλεια της διατροφής και την κοινωνική συνοχή.

Οι περιφέρειες έχουν τη γνώση, την εμπειρία και τη δυνατότητα να λειτουργήσουν ως **στρατηγικοί μοχλοί ανάπτυξης**, προωθώντας καινοτομία, ψηφιακή γεωργία, κλιματικά έξυπνες πρακτικές, συλλογικά σχήματα και εξωστρέφεια των προϊόντων. Με αυτόν τον τρόπο, μπορούν να διασφαλίσουν ότι η αγροτική πολιτική δεν είναι απλώς μια σειρά παρεμβάσεων, αλλά ένα ολοκληρωμένο, βιώσιμο σχέδιο ανάπτυξης που ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες του αγροτικού χώρου.

Συμπέρασμα: Η στιγμή για τις περιφέρειες να αποκτήσουν ουσιαστικό λόγο στη διαμόρφωση και την άσκηση αγροτικής πολιτικής είναι τώρα. Η ενίσχυση του ρόλου τους αποτελεί όχι μόνο πολιτική αναγκαιότητα αλλά στρατηγική προϋπόθεση για την εθνική ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα του ελληνικού πρωτογενούς τομέα.

Δεν είναι δυνατόν, σε μια περίοδο αυξημένων κανονιστικών απαιτήσεων και σύνθετων διοικητικών διαδικασιών, οι γεωτεχνικές υπηρεσίες να καλούνται να διαχειριστούν σημαντικές παρεμβάσεις, όπως στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, όπου οι παρεμβάσεις του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ αντιστοιχούν σχεδόν στο ήμισυ του προϋπολογισμού του περιφερειακού ΠΕΠ, ενώ το προσωπικό που διαθέτουν αντιστοιχεί μόλις στο ένα δέκατο του αντίστοιχου στη Διαχειριστική Αρχή του ΠΕΠ.

Η κατάσταση αυτή εντείνει τους κινδύνους αδυναμίας αποτελεσματικής υλοποίησης και υπογραμμίζει την ανάγκη για:

- **Αναλογούσα τεχνική βοήθεια:** Οι υπηρεσίες χρειάζονται ενίσχυση με προσωπικό υψηλής εξειδίκευσης και τεχνογνωσία σε θέματα διαχείρισης πόρων, ελέγχου και παρακολούθησης έργων.

- **Θεσμική αναβάθμιση:** Η σαφής ανάθεση αρμοδιοτήτων και η αναγνώριση του ρόλου των περιφερειών στην πολιτική λήψης αποφάσεων είναι κρίσιμη για την αποτελεσματικότητα και τη λογοδοσία.

- **Απαραίτητα εργαλεία:** Ψηφιακά συστήματα διαχείρισης, ολοκληρωμένα εργαλεία παρακολούθησης και πρότυπα διαδικασιών είναι απαραίτητα για να ανταποκριθούν οι υπηρεσίες σε έναν σύνθετο, ταχύτατα μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

- **Στρατηγική προσαρμογή:** Η υποστήριξη αυτή πρέπει να ενταχθεί σε ένα ευρύτερο πλαίσιο στρατηγικού προγραμματισμού, ώστε οι περιφέρειες να μπορούν να αξιοποιούν τους πόρους με τρόπο που ενισχύει την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και τη βιωσιμότητα του αγροτικού χώρου.

Η υφιστάμενη υποστελέχωση και η έλλειψη θεσμικής και τεχνικής υποστήριξης δεν αποτελούν απλώς διοικητικό ζήτημα. Αντιθέτως, θέτουν σε κίνδυνο την επιτυχή εφαρμογή της ΚΑΠ, την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων και, τελικά, την ανάπτυξη και βιωσιμότητα του ελληνικού πρωτογενούς τομέα.

Παρά τις ολοένα αυξανόμενες ανάγκες για ανάπτυξη, καινοτομία και ψηφιοποίηση στον αγροτικό χώρο, οι συγκεκριμένες προτάσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα δυστυχώς δεν βρίσκουν επαρκή απάντηση στο ΥΠΑΑΤ, στο Ταμείο Ανάκαμψης και στα αντίστοιχα προγράμματα χρηματοδότησης.

Την ίδια τύχη έχουν και άλλα επείγοντα θέματα αγροτικού ενδιαφέροντος, όπως η διαχείριση υδάτινων πόρων και η προστασία της βιοασφάλειας, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της εξωστρέφειας και της δικτύωσης των παραγωγών και η προώθηση συλλογικών σχημάτων και clusters, που θα ενίσχυαν τη συνεργασία, την καινοτομία και την προστιθέμενη αξία των προϊόντων.

Σήμερα, οι προσκλήσεις για την υλοποίηση τέτοιων παρεμβάσεων εκδίδονται συχνά με οριζόντιο χαρακτήρα, σε χρονικά πλαίσια που καθορίζει αποκλειστικά το Υπουργείο, χωρίς καμία περιφερειακή εξειδίκευση ή δυνατότητα προσαρμογής στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.

Αυτό το κενό υπογραμμίζει την ανάγκη για:

- **Στρατηγική περιφερειακή συμμετοχή**, ώστε οι πολιτικές να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των τοπικών παραγωγών και αγροτικών οικονομιών.

• **Εξειδίκευση προγραμμάτων**, με στόχο την αποτελεσματική αξιοποίηση πόρων και την ενίσχυση της βιωσιμότητας, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας στον αγροτικό χώρο.

• **Συνέργεια πολιτικών και χρηματοδοτικών εργαλείων**, που να συνδέει ΚΑΠ, Ταμείο Ανάκαμψης και περιφερειακά στρατηγικά σχέδια.

Η πλήρης συμμετοχή των περιφερειών στη χάραξη και την εφαρμογή αυτών των πολιτικών δεν είναι απλώς επιθυμητή· αποτελεί στρατηγική αναγκαιότητα για την ανάπτυξη του αγροτικού χώρου και την εθνική οικονομία.

Σε μια κρίσιμη χρονική συγκυρία που καταρτίζεται η νέα ΚΑΠ 2028-2024 -με όρους ακόμα υπό συζήτηση- κατανέμονται στην Ελλάδα 14,6 δισ. ευρώ, που σημαίνει ότι ο ετήσιος εξασφαλισμένος προϋπολογισμός ορίστηκε στα 2,09 δισ. ευρώ (μειωμένα σε σχέση με τα 2,7 δισ. ευρώ της τρέχουσας περιόδου). Παράλληλα, ο συνολικός ευρωπαϊκός προϋπολογισμός διαθέτει το ποσό των 453 δισ. ευρώ (μη οριοθετημένα) στα σχέδια Εθνικής και Περιφερειακής Εταιρικής Σχέσης (ΕΠΕΣ) από τα οποία ένα κράτος μέλος με πολιτική απόφαση μπορεί να αντλήσει ένα ποσοστό το οποίο θα κατευθυνθεί σε παρεμβάσεις εισοδηματικής στήριξης ή να χρηματοδοτήσει άλλα προγράμματα όπως είναι το Leader, στήριξη για ανταλλαγή γνώσεων, ενισχύσεις για τα μικρά νησιά του Αιγαίου, για την αντιμετώπιση κρίσεων κ.ά. Πρακτικά φαίνεται να βρισκόμαστε σε ένα ακόμα αχαρτογράφητο πλαίσιο στο οποίο τα κράτη μέλη θα μπορούν με δική τους απόφαση να ενισχύσουν επιπλέον την εφαρμογή της αγροτικής τους πολιτικής. Σε αυτό το πλαίσιο εκτιμούμε ότι οι περιφέρειες της χώρας πρέπει να αποκτήσουν λόγο στη διαμόρφωση του αύριο του αγροτικού χώρου. Όχι για να διαχειριστούν απλά πόρους, άλλωστε με τους υφιστάμενους θεσμικούς όρους με μεγάλο αγώνα ανταποκρίνονται στη διαχείριση των εκχωρούμενων παρεμβάσεων, αλλά για μια σειρά άλλων ουσιαστικών λόγων.

• Φαίνεται ότι επίκειται για πρώτη φορά μια δομική περιφεροποίηση ή εθνικοποίηση της ΚΑΠ και ο διοικητικός εφαρμοστικός ρόλος των περιφερειών θα είναι καθοριστικός

• Οι περιφέρειες υφίστανται το βάρος των επιπτώσεων της εφαρμογής της αγροτικής πολιτικής και οι περιφερειακές οικονομίες δεν έχουν περιθώρια αστοχιών σε μια απόλυτα κρίσιμη περίοδο για τη βιωσιμότητα της Ελληνικής αγροτικής παραγωγής

• Περαιτέρω η βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα του αγροτικού χώρου είναι ζήτημα πρώτιστης εθνικής σημασίας

• Για να επιτευχθούν τα ανωτέρω προϋποθέτουν συνέργειες της ΚΑΠ με άλλα ταμεία και χρηματοδοτικά εργαλεία όπως η ίδια η νέα ΚΑΠ επιτάσσει και οι περιφέρειες είναι οι μόνες διοικητικές οντότητες που έχουν αυτή τη δυνατότητα, γνώση και εμπειρία.

Εν κατακλείδι είναι καιρός οι περιφέρειες να αποτελέσουν βασικό πυρήνα διαμόρφωσης και άσκησης αγροτικής πολιτικής. Είναι καιρός να διαμορφώσουν το όραμα για τις αγροτικές τους περιοχές στον ευρύτερο περιφερειακό τους σχεδιασμό. Είναι καιρός να αποκτήσουν στοιχειώδη εργαλεία απάντησης στα επείγοντα προβλήματα του αγροτικού κόσμου, των οποίων πολλές φορές είναι οι μόνιμοι αποδέκτες.

Προσοχή όμως, σε καμία περίπτωση με συνέχιση του ίδιου μοντέλου διαχείρισης που μεταβιβάζει αρμοδιότητες χωρίς πόρους και εργαλεία και είναι έτοιμο να αποτινάξει ευθύνες με στοχοποίηση άλλων όπως με λύπη μας διαπιστώσαμε τέτοιες προσεγγίσεις στη περίπτωση της ζωνόσου της ευλογιάς. Πρέπει να γίνει απόλυτα σαφές πως δεν είμαστε εδώ να διεκδικήσουμε με επιπολαιότητα πόρους για να θεραπεύσουμε πολυσύνθετα προβλήματα με όρους περασμένων δεκαετιών. Το μοντέλο αυτό το δοκιμάσαμε χρόνια και έχει εξαντλήσει τα όρια του.

Η αγροτική πολιτική περισσότερο από ποτέ αποτελεί όρο επιβίωσης των περιφερειών και, συνακόλουθα, της εθνικής οικονομίας. Η νέα πραγματικότητα, με την επερχόμενη αναδιάρθρωση της ΚΑΠ, απαιτεί την ουσιαστική συμμετοχή των περιφερειών στη χάραξη και εφαρμογή πολιτικών, όχι μόνο ως διαχειριστές πόρων, αλλά ως στρατηγικοί φορείς με κρίσιμη γνώση και διοικητική ικανότητα.

Σε αυτό το πλαίσιο, είναι η στιγμή να ανοίξουμε το δρόμο για την ενσωμάτωση της περιφερειακής διακυβέρνησης στη νέα αγροτική πολιτική, με ολιστική και αποτελεσματική προσέγγιση, που θα συνδέει την παραγωγή, τις τοπικές κοινωνίες και την εθνική στρατηγική. Η εφαρμογή αυτή απαιτεί ταυτόχρονες αλλαγές στον τρόπο λήψης αποφάσεων, με έμφαση στη συνέργεια μεταξύ ΚΑΠ, άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων και περιφερειακών στρατηγικών σχεδίων.

Η θεσμική και οργανωτική ενδυνάμωση των περιφερειών είναι εκ των ουκ άνευ για την επιτυχή υλοποίηση της πολιτικής. Οι περιφέρειες διαθέτουν την εμπειρία και την τεχνογνωσία να διαμορφώσουν πολιτικές που ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των παραγωγών και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και τη βιωσιμότητα του αγροτικού χώρου.

- **Διοικητικός και στρατηγικός ρόλος:** Οι περιφέρειες θα καθορίσουν την επιτυχία των μέτρων της ΚΑΠ, εξασφαλίζοντας αποτελεσματική εφαρμογή και προσαρμογή στις τοπικές συνθήκες.
  - **Στρατηγική σημασία για την οικονομία:** Η βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών συνδέεται άμεσα με την ανθεκτικότητα της εθνικής οικονομίας, τη διασφάλιση εισοδήματος για τους παραγωγούς και την ποιότητα της διατροφικής αλυσίδας.
  - **Καινοτομία και βιωσιμότητα:** Οι περιφέρειες μπορούν να γίνουν μοχλοί καινοτομίας, προωθώντας ψηφιακή γεωργία, κλιματικά έξυπνες πρακτικές και συλλογικά σχήματα που ενισχύουν την εξωστρέφεια και την προστιθέμενη αξία των προϊόντων.
  - **Στρατηγικό όραμα:** Η ενίσχυση του ρόλου των περιφερειών επιτρέπει τη διαμόρφωση ενός οράματος για τις αγροτικές περιοχές, ενταγμένου στον ευρύτερο περιφερειακό και εθνικό σχεδιασμό, με προτεραιότητα την ανθεκτικότητα, την αειφορία και την κοινωνική συνοχή.
- Εν κατακλείδι, η πλήρης ενσωμάτωση των περιφερειών στη χάραξη και εφαρμογή της αγροτικής πολιτικής δεν αποτελεί επιλογή, αλλά στρατηγική αναγκαιότητα για την ανάπτυξη του αγροτικού χώρου και τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της ελληνικής αγροτικής παραγωγής.

Η πρωτοβουλία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Σε αυτό το πλαίσιο η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έθεσε τον ανωτέρω προβληματισμό και προοπτική στο συνέδριο της ΕΝΠΕ τον Νοέμβριο 2025. Η παρέμβασή της έτυχε θερμής αποδοχής και υποστήριξης και αναμένεται η έναρξη λειτουργίας σχετικής ομάδας εργασίας για την ωρίμανση πρώτων δράσεων και καθορισμό ενός οδικού χάρτη ενεργειών.

Περαιτέρω η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας προχώρησε στη διερεύνηση του πεδίου παρέμβασης οργανώνοντας 3 focus groups σε Αχαΐα (Αίγιο 26/11/25) , Αιτωλοακαρνανία, (Αγρίνιο 28/11/) και Ηλεία (Λεχαινά 1/12/25) . Στα focus groups προσκλήθηκαν θεσμικοί φορείς διοίκησης (ενδεικτικά: γεωτεχνικό επιμελητήριο, επιμελητήρια, διαχειριστικές αρχές, Δήμοι, αγροτικές υπηρεσίες παραγωγικοί φορείς (ενδεικτικά: ενώσεις και συνεταιρισμοί , ομάδες παραγωγών), Πανεπιστήμια (Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Γεωργικής οικονομίας , Πανεπιστήμιο Πατρών, Γεωπονική Σχολή) αναπτυξιακοί οργανισμοί (ενδεικτικά: Περιφερειακό Συμβούλιο έρευνας και καινοτομίας, αναπτυξιακές εταιρείες) οι οποίοι έκαναν παρεμβάσεις και αναπτύχθηκε ο σχετικός διάλογος.

Η ΔΑΟ της ΠΔΕ με ίδια μέσα ανέλαβε τη συγκέντρωση και κωδικοποίηση των αποτελεσμάτων των ανωτέρω συναντήσεων.

Αποτελέσματα και Συμπεράσματα των συναντήσεων

Οι συναντήσεις (focus groups) μαγνητοφωνήθηκαν προκειμένου να υπάρξει καταγραφή και κωδικοποίηση των συμπερασμάτων. Παράλληλα διανεμήθηκε ερωτηματολόγιο προς τους συμμετέχοντες για τη καταγραφή απόψεων τους.

Τα αποτελέσματα όσο αφορά τις απόψεις έχουν ως εξής:

Οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η αγροτική πολιτική επηρεάζει πάρα πολύ την γενικότερη ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Στην γενικότερη ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας την επόμενη δεκαετία καταγράφονται ως οι 3 σημαντικότεροι τομείς /ευκαιρίες ο Αγροτικός τομέας, ο τομέας Καινοτομίας- Νέες τεχνολογιών- Εκπαίδευσης και ο τομέας του Τουρισμού. Παρόλη τη σημαντικότητα του αγροτικού τομέα οι συμμετέχοντες διατυπώνουν οριακή ενημέρωση για τις εξελίξεις και κατευθύνσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Στο ίδιο μήκος κύματος θεωρούν σε μεγάλο ποσοστό (σχεδόν 80%) ότι δεν υπάρχει διασύνδεση της περιφερειακής πολιτικής (Περιφερειακά προγράμματα ΕΣΠΑ Εθνικό σκέλος επενδύσεων ευρωπαϊκά προγράμματα) με την αγροτική πολιτική ώστε να βλέπουν απτά αποτελέσματα οι αγρότες/κτηνοτρόφοι. Περαιτέρω διατυπώνεται κυρίαρχα η άποψη ότι ο αγρότης – επιχειρηματίας (σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Υπουργείου) δεν έχει τις ίδιες ευκαιρίες και πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία με τους επιχειρηματίες από άλλους κλάδους. Αντιμετωπίζεται απόλυτα θετικά η προοπτική ενός περιφερειακού αγροτικού προγράμματος από την περιφέρεια που θα διεκδικούσε πόρους και θα υλοποιούσε έργα και δράσεις για επίλυση των προκλήσεων στον αγροτικό χώρο όπως κάνει το ΠΕΠ. Η προοπτική αυτή σημαίνει κυρίως συν διαμόρφωση από τοπικούς φορείς στο περιεχόμενο του προγράμματος, ορθολογικότερη κατανομή πόρων στη περιφέρεια μας και μεγαλύτερη ευελιξία και ανταπόκριση στα προβλήματα.

Μια ενδεικτική αποτύπωση και ομαδοποίηση των βασικών συμπερασμάτων των συζητήσεων και προτάσεων πολιτικής έχουν ως εξής:

Θεσμικός Ρόλος και Διακυβέρνηση της ΚΑΠ

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) 2028–2034 εισάγει μια βαθιά μεταρρύθμιση στη διακυβέρνηση του αγροτικού τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η νέα αρχιτεκτονική ενισχύει τον ρόλο των κρατών-μελών, αναβαθμίζει τη συμμετοχή των Περιφερειών, μετατοπίζει το επίκεντρο από την «συμμόρφωση» στην απόδοση, απαιτεί πολυεπίπεδη διακυβέρνηση (multi-level governance), συνδέει την αγροτική πολιτική με την κλιματική, περιβαλλοντική και ψηφιακή πολιτική.

Κοινή διαπίστωση και των τριών συναντήσεων αποτελεί ο απόλυτα κεντρικός σχεδιασμός της ΚΑΠ μέχρι σήμερα. Οι Περιφέρειες λειτουργούν ως φορείς υλοποίησης, χωρίς ουσιαστική συμμετοχή στη διαμόρφωση πολιτικής, παρά το γεγονός ότι διαθέτουν γνώση των τοπικών αναγκών και βρίσκονται δίπλα στον αγροτικό κόσμο. Ως κύριο αίτημα προκρίνεται η θεσμική κατοχύρωση του ρόλου των Περιφερειών στη συν διαμόρφωση του σχεδιασμού της ΚΑΠ. Σε αυτό το πλαίσιο προτείνεται η Θεσμοθέτηση σταθερού μηχανισμού διαλόγου Υπουργείου – Περιφερειών συνοδευόμενη από ενδεικτικές δράσεις και πολιτικές όπως η σύσταση μόνιμων περιφερειακών παρατηρητηρίων αγροτικής πολιτικής και η δημιουργία «Λευκής Βίβλου Περιφερειών» με τεκμηριωμένες θέσεις ανά γεωγραφική ενότητα.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) πρέπει να λειτουργήσει σε ένα νέο θεσμικό περιβάλλον, όπου η περιφερειακή εξειδίκευση και η τοπική διακυβέρνηση αποτελούν κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας. Η νέα ΚΑΠ οφείλει να ενισχύει σημαντικά τον ρόλο των Περιφερειών, οι οποίες θα μπορούν να συμμετέχουν στον σχεδιασμό καταθέτοντας προτάσεις για περιφερειακές ανάγκες, συνδιαμορφώνοντας αγροτικές πολιτικές και προτείνοντας επενδυτικές προτεραιότητες, αλλά και να υλοποιούν κρίσιμες παρεμβάσεις έχοντας αρμοδιότητες σε αγροτικές υποδομές (άρδευση, αγροτική οδοποιία), αγροδιατροφικές αλυσίδες αξίας, κατάρτιση και συμβουλευτική και περιφερειακά αναπτυξιακά προγράμματα καινοτομίας.

Η ΠΔΕ μπορεί να αποκτήσει αναβαθμισμένο ρόλο σε τρεις άξονες. Έχοντας στρατηγικό ρόλο, μπορεί να καθορίζει περιφερειακές ανάγκες (άρδευση, κλιματική ανθεκτικότητα, συλλογικά σχήματα), να διαμορφώνει περιφερειακές προτεραιότητες, να συνδέει την ΚΑΠ με το Περιφερειακό Πρόγραμμα (ΕΣΠΑ) και να συμμετέχει στη διαμόρφωση εθνικών πολιτικών. Έχοντας επιχειρησιακό ρόλο, μπορεί να υλοποιεί έργα άρδευσης, αγροτικής οδοποιίας, δράσεις κατάρτισης, περιφερειακά οικολογικά σχήματα, αναπτυξιακά προγράμματα και προγράμματα στήριξης συλλογικών σχημάτων. Έχοντας ρυθμιστικό ρόλο η ΠΔΕ μπορεί να διαχειρίζεται κοινοτικούς πόρους για προγράμματα αγροτικών επενδύσεων, υδατικούς πόρους σε περιφερειακό επίπεδο, να εποπτεύει ΤΟΕΒ/ΓΟΕΒ, να συμμετέχει στον χωροταξικό σχεδιασμό αγροτικής γης και να εφαρμόζει περιβαλλοντικές πολιτικές. Στο πλαίσιο αυτό η ΠΔΕ μπορεί να αναπτύξει νέους μηχανισμούς διακυβέρνησης. Με τη δημιουργία Περιφερειακών Οικολογικών Σχημάτων μπορεί να προσαρμόσει πρακτικές εξοικονόμησης νερού, προστασίας εδάφους και διατήρησης της βιοποικιλότητας. Με τη δημιουργία Περιφερειακών Κέντρων Καινοτομίας που θα λειτουργούν σε συνεργασία με Πανεπιστημιακά εκπαιδευτικά ιδρύματα, ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ και τον ιδιωτικό τομέα.

Μπορεί να αναπτύξει μηχανισμούς Περιφερειακής διαχείριση υδατικών πόρων αποκτώντας ρόλο στην ψηφιακή παρακολούθηση, ενεργειακή αυτονομία αντλιοστασίων και ανακατασκευή δικτύων. Δημιουργώντας και Αξιοποιώντας Περιφερειακές αλυσίδες αξίας μπορεί να αναπτύξει clusters, branding και εξαγωγικές στρατηγικές.

Συμπερασματικά η νέα ΚΑΠ 2028–2034 πρέπει να μετατρέψει τις Περιφέρειες σε συνδιαμορφωτές πολιτικής. Για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, αυτό σημαίνει μεγαλύτερη ευθύνη, μεγαλύτερη ευελιξία, μεγαλύτερη δυνατότητα παρέμβασης.

Η ΠΔΕ μπορεί να αποτελέσει πρότυπο περιφερειακής διακυβέρνησης, εφόσον ενισχύσει τις δομές της, αξιοποιήσει τα νέα εργαλεία της ΚΑΠ. Η επιτυχία της νέας ΚΑΠ στην ΠΔΕ θα εξαρτηθεί από την ικανότητα διακυβέρνησης, τον συντονισμό φορέων και την ενεργή συμμετοχή των παραγωγών.

Χρηματοδότηση, Κατανομή Πόρων και Οικονομικές Επιπτώσεις

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η μείωση των συνολικών ευρωπαϊκών πόρων, η πιθανολογούμενη εθνική συγχρηματοδότηση στο 30% και η ενοποίηση ταμείων, που ενδέχεται να οδηγήσουν σε μετατόπιση πόρων εις βάρος της αγροτικής πολιτικής. Σε αυτό το πλαίσιο καθίσταται σαφές ότι πρέπει να υπάρχει στόχευση ενισχύσεων σε μικρές και μεσαίες εκμεταλλεύσεις. Η διεκδίκηση πόρων από άλλα ταμεία μπορεί να αποτελέσει υπό προϋποθέσεις και ευκαιρία για μια πιο αναπτυξιακή διάσταση αγροτικής πολιτικής. Η ενίσχυση διαφάνειας και αξιοπιστίας στη διαχείριση των κονδυλίων αποτελεί καθοριστική παράμετρο.

Η νέα ΚΑΠ 2028–2034 στηρίζεται σε δύο βασικούς πυλώνες χρηματοδότησης, τον Πυλώνα Ι – Άμεσες ενισχύσεις & οικολογικά σχήματα και τον Πυλώνα ΙΙ – Αγροτική ανάπτυξη & επενδύσεις. Για την Ελλάδα, και κατ' επέκταση για την ΠΔΕ, το χρηματοδοτικό πλαίσιο παραμένει σημαντικό σε όρους συνολικού προϋπολογισμού, αλλά γίνεται πολύ πιο απαιτητικό σε όρους στόχων, δεικτών και απόδοσης και συνδέεται στενά με κλιματικούς, περιβαλλοντικούς και ψηφιακούς στόχους.

Η ΠΔΕ δεν έχει «δικό της» ξεχωριστό φάκελο ΚΑΠ, αλλά αντλεί πόρους από τις εθνικές άμεσες ενισχύσεις, τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης, το Περιφερειακό Πρόγραμμα (ΕΣΠΑ) και συμπληρωματικά από Ταμείο Ανάκαμψης & άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Το μεγάλο «πεδίο δράσης» της ΠΔΕ αφορά Μέτρα Αγροτικής Ανάπτυξης (Πυλώνας ΙΙ). Σε αυτό τον πυλώνα ανήκουν οι Επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις (εκσυγχρονισμός, κτιριακές υποδομές, εξοπλισμός), τα Σχέδια βελτίωσης, η Στήριξη μεταποίησης και αγροδιατροφικών επιχειρήσεων, οι Υποδομές άρδευσης και αγροτικής οδοποιίας, η Στήριξη νέων αγροτών και τα Συλλογικά σχήματα και συνεργασίες. Η ΠΔΕ μπορεί—και οφείλει—να διεκδικήσει αναλογικά αυξημένο μερίδιο από τα μέτρα αυτά, λόγω της έντασης του πρωτογενούς τομέα, των κλιματικών πιέσεων και των αναγκών σε υποδομές.

Η σωστή αξιοποίηση των πόρων της ΚΑΠ μπορεί να έχει βαθιές οικονομικές επιπτώσεις:

1. Στο εισόδημα των παραγωγών

- Σταθεροποίηση και ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος μέσω άμεσων ενισχύσεων.
- Πρόσθετο εισόδημα από συμμετοχή σε αναπτυξιακά προγράμματα.
- Αύξηση καθαρού εισοδήματος μέσω **μείωσης κόστους παραγωγής** (νερό, ενέργεια, εισροές).

2. Στην παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα

- Βελτίωση αποδόσεων ανά στρέμμα/ζώο.
- Μείωση απωλειών από κλιματικά φαινόμενα.
- Ενίσχυση ποιότητας και προστιθέμενης αξίας προϊόντων.
- Καλύτερη πρόσβαση σε αγορές μέσω τυποποίησης και branding.

3. Στην απασχόληση

- Διατήρηση και δημιουργία θέσεων εργασίας στον πρωτογενή τομέα.
- Νέες θέσεις σε μεταποίηση, logistics, υπηρεσίες (γεωργικές εφαρμογές, συμβουλευτική, τεχνολογία).
- Ευκαιρίες για νέους επιστήμονες (γεωπόνους, μηχανικούς, data analysts) να δραστηριοποιηθούν στην ΠΔΕ.

4. Στην τοπική και περιφερειακή οικονομία

- Ενίσχυση του αγροδιατροφικού ΑΕΠ της ΠΔΕ.
- Πολλαπλασιαστικά οφέλη σε εμπόριο, μεταφορές, τουρισμό (γαστρονομία, τοπικά προϊόντα).
- Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας για επενδύσεις.

Η χρηματοδότηση μπορεί να φέρει αυτόματα θετικά αποτελέσματα υπό προϋποθέσεις όπως:

α) Η ικανότητα απορρόφησης πόρων. Η αύξηση της ικανότητας απορρόφησης θα επιτευχθεί μέσω της διοικητικής επάρκειας υπηρεσιών και βελτίωσης των δομών της ΠΔΕ, της τεχνικής υποστήριξης φορέων και παραγωγών και της απλοποίησης των διαδικασιών.

β) Η ποιότητα επενδύσεων. Καλό είναι να αποφευχθεί η «διάχυση» πόρων σε μικρές, ασύνδετες δράσεις και να γίνει εστίαση σε κομβικές επενδύσεις με μακροπρόθεσμο αντίκτυπο (άρδευση, clusters, ψηφιακές υποδομές κλπ).

γ) Η συλλογική οργάνωση. Χωρίς Ομάδες Παραγωγών, συνεταιρισμούς και clusters, η ισχύς της χρηματοδότησης μειώνεται. Η ΠΔΕ χρειάζεται συγκέντρωση δυνάμεων, όχι διάσπαρτες, μεμονωμένες κινήσεις.

δ) Συνεργασία και συντονισμός ΠΔΕ – ΥΠΑΑΤ για ευθυγράμμιση περιφερειακών προτεραιοτήτων με εθνικές πολιτικές, σταθερή επικοινωνία και κοινός σχεδιασμός.

Η χρηματοδότηση της ΚΑΠ 2028–2034, εφόσον αξιοποιηθεί στρατηγικά, μπορεί να αναβαθμίσει δομικά

τον πρωτογενή τομέα της ΠΔΕ, να μειώσει το κόστος παραγωγής, να αυξήσει την προστιθέμενη αξία των προϊόντων, να ενισχύσει την απασχόληση και το εισόδημα, να βελτιώσει την ανθεκτικότητα απέναντι στην κλιματική κρίση.

Αν όμως οι πόροι διαχυθούν χωρίς στόχευση, οι επενδύσεις δεν είναι στρατηγικές και οι φορείς δεν συνεργαστούν, τότε η ΚΑΠ κινδυνεύει να λειτουργήσει απλώς ως μηχανισμός επιδοτήσεων, χωρίς ουσιαστική αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου.

Ενεργός Αγρότης, Νέοι και Δημογραφική Βιωσιμότητα

Κεντρικό ζήτημα αποτελεί ο ορισμός του «ενεργού αγρότη» και η αδυναμία της προηγούμενης ΚΑΠ να προσελκύσει νέους στον πρωτογενή τομέα. Ο «Ενεργός Αγρότης» αποτελεί κεντρικό θεσμό της νέας ΚΑΠ. Ο στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι οι ενισχύσεις κατευθύνονται σε πραγματικούς παραγωγούς, σε όσους έχουν ουσιαστική γεωργική οικονομική δραστηριότητα, σε όσους συμβάλλουν στην παραγωγή τροφίμων και στη διαχείριση της γης. Η νέα ΚΑΠ ενισχύει τα κριτήρια «Ελάχιστο επίπεδο γεωργικής δραστηριότητας», «Ελάχιστο ποσοστό γεωργικού εισοδήματος», «Συμμετοχή σε σχήματα»,

«Τήρηση περιβαλλοντικών και κλιματικών υποχρεώσεων», και «Επαγγελματική κατάρτιση και δεξιότητες».

Η ΠΔΕ έχει υψηλό ποσοστό μικρών εκμεταλλεύσεων, μεγάλο αριθμό μη-κατά κύριο επάγγελμα αγροτών και ανάγκη για προσέλκυση νέων ανθρώπων ώστε να ασχοληθούν επαγγελματικά με τη γεωργική παραγωγή.

Ο θεσμός του ενεργού αγρότη λειτουργεί ως φίλτρο ποιότητας και ως κίνητρο επαγγελματισμού. Η ΠΔΕ χρειάζεται ηλικιακή ανανέωση διότι αντιμετωπίζει έντονη γήρανση στον αγροτικό τομέα: το 55% των αγροτών είναι άνω των 55 ετών και μόλις 12% κάτω των 40 ετών. Η ΠΔΕ παρουσιάζει σταθερή πληθυσμιακή μείωση την τελευταία δεκαετία. Οι βασικές τάσεις είναι η συρρίκνωση αγροτικού πληθυσμού σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές, η αστικοποίηση προς Πάτρα, Αργίνο και Πύργο, η εγκατάλειψη μικρών οικισμών και η αύξηση μέσου όρου ηλικίας των κατοίκων αγροτικών περιοχών.

Μεταδεδομένα απειλείται η συνέχεια των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, η παραγωγικότητα, η ανταγωνιστικότητα και η βιωσιμότητά τους αλλά και η εισαγωγή και εφαρμογή καινοτομιών.

Η νέα ΚΑΠ προβλέπει ενισχυμένη εγκατάσταση νέων αγροτών, επενδυτικά μέτρα προσαρμοσμένα σε νέους, πρόσβαση σε γη και χρηματοδότηση, κατάρτιση και συμβουλευτική, κίνητρα για συλλογική δράση. Οι προκλήσεις για τους νέους γεωργούς είναι πολλές όπως η δυσκολία πρόσβασης σε γη, το ψηλό κόστος εισροών, η περιορισμένη πρόσβαση σε κεφάλαιο, η έλλειψη τεχνικής υποστήριξης, η αβεβαιότητα λόγω κλιματικής κρίσης. Όμως παρουσιάζονται και ευκαιρίες για τους νέους γεωργούς όπως νέες καλλιέργειες υψηλής αξίας, η ψηφιακή γεωργία, τα αγροδιατροφικά clusters, οι εξαγωγές η βιολογική γεωργία και ο αγροτουρισμός.

Η δημογραφική συρρίκνωση της υπαίθρου αναδεικνύεται ως στρατηγικός κίνδυνος. Σε αυτό το πλαίσιο πρέπει να υπάρξει σαφής και λειτουργικός ορισμός του ενεργού αγρότη καθώς και στοχευμένα κίνητρα για νέους αγρότες πέραν των άμεσων ενισχύσεων. Σημαντική επίσης είναι η σύνδεση της ΚΑΠ με πολιτικές στέγασης, εκπαίδευσης και κοινωνικών υποδομών.

Η δημογραφική βιωσιμότητα δεν αφορά μόνο την ηλικία των παραγωγών. Αφορά στη διατήρηση ζωντανών αγροτικών κοινοτήτων, στην ύπαρξη υπηρεσιών και υποδομών, στην οικονομική βιωσιμότητα των εκμεταλλεύσεων και στην προσέλκυση νέων ανθρώπων στην υπαίθρο. Καθοριστικοί παράγοντες δημογραφικής βιωσιμότητας είναι η πρόσβαση σε νερό και άρδευση, η πρόσβαση σε υπηρεσίες (υγεία, εκπαίδευση), η ψηφιακή συνδεσιμότητα, οι μεταφορές και το οδικό δίκτυο, οι επαγγελματικές ευκαιρίες και η ποιότητα ζωής.

Η ΠΔΕ μπορεί να γίνει ελκυστική για νέους αγρότες εάν μειωθεί το κόστος παραγωγής, ενισχυθεί η πρόσβαση σε τεχνολογία, υπάρξει στήριξη για συλλογικά σχήματα, αναπτυχθούν αγροδιατροφικές αλυσίδες αξίας και υπάρξει σταθερό εισόδημα μέσω αγροτικών επενδύσεων και δημιουργία υγιών γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Η διασύνδεση Ενεργού Αγρότη – Νέων – Δημογραφικής Βιωσιμότητας είναι επιτακτική.

Οι τρεις έννοιες δεν είναι ανεξάρτητες. Αντίθετα, αποτελούν ένα ενιαίο οικοσύστημα. Χωρίς ενεργούς, επαγγελματίες παραγωγούς δεν υπάρχει παραγωγικότητα, δεν υπάρχει καινοτομία, δεν υπάρχει ανταγωνιστικότητα.

Οι νέοι φέρνουν τεχνολογία, αναπτύσσουν επιχειρηματικότητα και εξωστρέφεια, εισάγουν νέες καλλιέργειες και υιοθετούν νέα μοντέλα συνεργασίας. Χωρίς δημογραφική ανανέωση οι εκμεταλλεύσεις εγκαταλείπονται,

η παραγωγή μειώνεται και οι αγροτικές περιοχές ερημώνουν.

Η ΠΔΕ βρίσκεται σε κρίσιμο σημείο. Η νέα ΚΑΠ 2028–2034 προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία να ενισχύσει τον ενεργό αγρότη, να προσελκύσει νέους στο επάγγελμα, να διασφαλίσει τη δημογραφική βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών. Η επιτυχία θα εξαρτηθεί από στοχευμένες επενδύσεις, συλλογική οργάνωση, ψηφιακή μετάβαση, κλιματική ανθεκτικότητα και συνεργασία ΠΔΕ–ΥΠΑΑΤ–φορέων–παραγωγών.

Όσον αφορά στα Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από υψηλή εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα, χαμηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα από τον εθνικό μέσο όρο, υψηλή εποχικότητα απασχόλησης, αυξημένη εξάρτηση από αλλοδαπό εργατικό δυναμικό και περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Οι κοινωνικοοικονομικές αυτές συνθήκες καθιστούν αναγκαία την ενίσχυση της αγροτικής επιχειρηματικότητας, την ανάπτυξη συλλογικών σχημάτων και την ενίσχυση της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης. Η Δυτική Ελλάδα μπορεί να γίνει πρότυπο περιφερειακής ανανέωσης και να διαμορφώσει ένα αγροτικό μέλλον βιώσιμο, ανταγωνιστικό και ελκυστικό για τις επόμενες γενιές.

Περιβάλλον, Υποδομές και Τοπικές Ιδιαιτερότητες

Η μετατόπιση της ΚΑΠ προς την περιβαλλοντική διαχείριση δημιουργεί πρόσθετες υποχρεώσεις για τους παραγωγούς, χωρίς πάντα αντίστοιχη αντιστάθμιση εισοδήματος. Τονίζεται η ανάγκη προσαρμογής στα τοπικά δεδομένα με ρεαλιστική εφαρμογή περιβαλλοντικών απαιτήσεων και περιφερειακό σχεδιασμό οικολογικών σχημάτων. Η διεκδίκηση και προτεραιοποίηση έργων υποδομής ειδικά σε θέματα διαχείρισης υδάτινων πόρων οφείλει να είναι πρώτιστα περιφερειακή και να υπάρξει διασύνδεση αγροτικής πολιτικής με κλιματική προσαρμογή με ουσιαστικές οικονομικές αντισταθμίσεις.

Οι υποδομές της ΠΔΕ καθορίζουν την παραγωγικότητα, το κόστος παραγωγής και την κλιματική ανθεκτικότητα και αποτελούν το θεμέλιο της παραγωγικής ανασυγκρότησης. Η ΠΔΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από αρδευόμενες καλλιέργειες. Την υφιστάμενη κατάσταση περιγράφουν παλαιωμένα δίκτυα ΤΟΕΒ/ΓΟΕΒ, απώλειες νερού >40%, υψηλό ενεργειακό κόστος, έλλειψη ψηφιακής παρακολούθησης και ανεπαρκής συντήρηση. Προτεραιότητες της νέας ΚΑΠ είναι η ανακατασκευή δικτύων, η ψηφιακή διαχείριση νερού, η ενεργειακή αυτονομία αντλιοστασίων, η μείωση απωλειών και η ευφυής άρδευση.

Μέσω της αξιοποίησης της νέας ΚΑΠ μπορούν να γίνουν περιφερειακές επενδύσεις για άρδευση, αγροτική οδοποιία, μεταποίηση, ψηφιακή γεωργία, καινοτομία και αγροτική ανάπτυξη μέσω επενδύσεων. Ταυτόχρονα πρέπει να διατηρηθούν και ενισχυθούν Περιφερειακές αλυσίδες αξίας όπως το ελαιόλαδο, τα εσπεριδοειδή, το αμπέλι–σταφίδα, τα κηπευτικά, τα γαλακτοκομικά και τα ψάρια–υδατοκαλλιέργειες.

Συμπερασματικά, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει μοναδικό φυσικό κεφάλαιο, κρίσιμες υποδομές που χρειάζονται εκσυγχρονισμό, έντονες τοπικές ιδιαιτερότητες και μεγάλες κλιματικές πιέσεις. Η Νέα ΚΑΠ 2028–2034 προσφέρει την ευκαιρία για προστασία του περιβάλλοντος, αναβάθμιση των υποδομών, αξιοποίηση τοπικών ιδιαιτεροτήτων, ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας του πρωτογενούς τομέα.

Απλοποίηση, Διαχείριση και Ικανότητα Υλοποίησης

Οι συναντήσεις ανέδειξαν σοβαρά προβλήματα διοικητικής ικανότητας, υποστελέχωσης και γραφειοκρατίας, τα οποία υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα της ΚΑΠ σε περιφερειακό επίπεδο. Η απλοποίηση διαδικασιών και ψηφιοποίηση ελέγχων πρέπει να ενταθεί, χρονοδιαγράμματα υλοποίησης να αναδιαμορφωθούν με τακτικότερες προκηρύξεις και επαναπροσδιορισμό περιεχομένου αυτών, ενίσχυση σε προσωπικό των Περιφερειών, χρήση τεχνική βοήθειας ισότιμα με άλλους διαχειριστικούς φορείς, μεταφορά καλών πρακτικών από άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (π.χ. ΕΣΠΑ).

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) 2028–2034 εισάγει μια νέα φιλοσοφία διακυβέρνησης: λιγότερη γραφειοκρατία, περισσότερη απόδοση, μεγαλύτερη ευελιξία στα κράτη–μέλη και στις Περιφέρειες. Για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ), η απλοποίηση και η ενίσχυση της ικανότητας υλοποίησης αποτελούν κρίσιμες προϋποθέσεις για την απορρόφηση πόρων, την αποτελεσματική εφαρμογή μέτρων, τη μείωση διοικητικών βαρών για παραγωγούς και φορείς, την επιτάχυνση επενδύσεων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενούς τομέα.

Η ανάγκη για απλοποίηση στη νέα ΚΑΠ είναι μεγάλη. Η ΚΑΠ είναι μια από τις πιο σύνθετες πολιτικές της ΕΕ. Η πολυπλοκότητα αυτή δημιουργεί καθυστερήσεις, διοικητικά βάρη, λάθη και κυρώσεις, αποθάρρυνση συμμετοχής σε μέτρα και δυσκολίες για νέους αγρότες και μικρές εκμεταλλεύσεις.

Η διαχείριση της ΚΑΠ αποτελεί ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης. Η ΚΑΠ 2028–2034 στηρίζεται σε ένα μοντέλο απόδοσης (performance-based). Αυτό σημαίνει ότι οι πόροι συνδέονται με αποτελέσματα, οι Περιφέρειες έχουν μεγαλύτερη ευθύνη και η παρακολούθηση γίνεται σε πραγματικό χρόνο. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας πρέπει να αναλάβει την εξειδίκευση μέτρων, την υλοποίηση έργων υποδομής, την παρακολούθηση δεικτών, την υποστήριξη παραγωγών και να αναπτύξει συνεργασία με τοπικούς φορείς. Σημαντικός είναι και ο ρόλος τοπικών φορέων όπως οι ΤΟΕΒ/ΓΟΕΒ, Δήμοι, Συνεταιρισμοί, Ομάδες Παραγωγών και Αναπτυξιακές εταιρείες. Η ικανότητα υλοποίησης (implementation capacity) είναι ο καθοριστικός παράγοντας επιτυχίας και αποτελεί μεγάλη πρόκληση για την ΠΔΕ. Οι προκλήσεις είναι πολλές όπως το περιορισμένο ανθρώπινο δυναμικό, η ανάγκη για εξειδικευμένες δεξιότητες, το υψηλό φόρτο εργασίας, η ανάγκη ψηφιακών εργαλείων παρακολούθησης. Σε επίπεδο ικανότητας συνεργασίας υπάρχει ασυνέχεια μεταξύ φορέων, περιορισμένη διαλειτουργικότητα συστημάτων και έλλειψη συντονισμού σε έργα πολλαπλών φορέων.

Οι προτάσεις για ενίσχυση της ικανότητας υλοποίησης στην ΠΔΕ έχουν να κάνουν με την ενίσχυση διοικητικών δομών όπως η πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού, η εκπαίδευση σε ΚΑΠ και σε Παρεμβάσεις του ΣΣ ΚΑΠ και σε ψηφιακά εργαλεία. Σε επίπεδο ψηφιακού μετασχηματισμού προτείνεται η δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πλατφόρμας για έργα ΚΑΠ, η παρακολούθηση δεικτών σε πραγματικό χρόνο και η ψηφιακή διαχείριση άρδευσης. Για την ενίσχυση ΤΟΕΒ/ΓΟΕΒ, απαιτείται τεχνική υποστήριξη, εφαρμογή ψηφιακών συστημάτων, ενεργειακή αυτονομία και αναδιοργάνωση και εκσυγχρονισμός. Σε επίπεδο συνεργασιών απαιτείται η ανάπτυξη συνεργασίας με ΑΕΙ και ερευνητικούς φορείς, τον ΕΛΓΟ–ΔΗΜΗΤΡΑ και τις ιδιωτικές εταιρείες τεχνολογίας.

Για την υλοποίηση επενδυτικών προγραμμάτων προτείνεται η δημιουργία περιφερειακά κέντρα υποστήριξης παραγωγών με σκοπό τη συμβουλευτική, κατάρτιση, υποστήριξη συμμετοχής σε μέτρα και την ψηφιακή βοήθεια.

Η ικανότητα υλοποίησης αφορά και στην απλοποίηση διαδικασιών για τους παραγωγούς που πρέπει να είναι χειροπιαστή σε αυτούς και θα επιτευχθεί με μείωση της γραφειοκρατίας εφαρμόζοντας κατάλληλα μέτρα όπως για παράδειγμα προσυμπληρωμένες δηλώσεις, αυτόματοι έλεγχοι και ψηφιακές αιτήσεις.

Η επιτυχία της ΚΑΠ 2028–2034 στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας θα εξαρτηθεί από την απλοποίηση διαδικασιών, την ενίσχυση της διοικητικής και τεχνικής ικανότητας, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τη συνεργασία φορέων και την υποστήριξη των παραγωγών. Η ΠΔΕ έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει πρότυπο περιφερειακής εφαρμογής της ΚΑΠ, εφόσον επενδύσει στρατηγικά στην ικανότητα υλοποίησης και στη μείωση της γραφειοκρατίας.

Το συνολικό αποτέλεσμα των τριών συναντήσεων καταδεικνύει ότι η νέα ΚΑΠ προϋποθέτει ουσιαστική αποκέντρωση σχεδιασμού, δίκαιη κατανομή πόρων, ενίσχυση της αξιοπιστίας και σύνδεση της αγροτικής πολιτικής με την ευρύτερη περιφερειακή και κοινωνική ανάπτυξη.

Προτάσεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Ο τομέας των άμεσων ενισχύσεων παραμένει καθοριστικός πυλώνας της νέας ΚΑΠ, καθώς διασφαλίζει τη σταθερότητα του εισοδήματος των παραγωγών και τη βιωσιμότητα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Δεδομένου του καθολικού και ενιαίου χαρακτήρα του, η εφαρμογή τους απαιτεί κεντρική διαχείριση, εξασφαλίζοντας ομοιομορφία, διαφάνεια και πλήρη συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις.

Ωστόσο, υπό το πρίσμα του παρόντος Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ και ενόψει της ΚΑΠ 2028–2034, υπάρχει **ευρύ πεδίο για ουσιαστική περιφερειακή συμμετοχή και συνδιαμόρφωση**, ιδίως στα τομεακά προγράμματα και στην αγροτική ανάπτυξη. Η ενεργή συμμετοχή των περιφερειών μπορεί να μετατρέψει τις παρεμβάσεις σε **στοχευμένες, αποδοτικές και καινοτόμες δράσεις**, προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Πρακτικά, αυτό σημαίνει δυνατότητες για:

- **Συνδιαμόρφωση νέων παρεμβάσεων:** Οι περιφέρειες μπορούν να συμμετέχουν στην ανάπτυξη πολιτικών που ανταποκρίνονται στις τοπικές ανάγκες και προκλήσεις, δημιουργώντας ένα πιο ευέλικτο και προσαρμοσμένο πλαίσιο εφαρμογής.
- **Ευελιξία και προσαρμογή στην εφαρμογή:** Η περιφερειακή διάσταση επιτρέπει την αξιοποίηση

δεδομένων, τεχνολογίας και εμπειρίας των τοπικών υπηρεσιών για γρήγορη ανταπόκριση σε αλλαγές, κρίσεις ή ειδικά προβλήματα.

• **Περιφερειακή διάσταση σε επιμέρους παρεμβάσεις:** Οι παρεμβάσεις μπορούν να προσαρμοστούν στις φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα και την αποτελεσματικότητα των μέτρων.

• **Δημιουργία Περιφερειακών Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΠΑΑ):** Κατά αντιστοιχία με τα ΠΕΠ, οι περιφέρειες μπορούν να σχεδιάσουν ολοκληρωμένα προγράμματα που συνδέουν την παραγωγή, την καινοτομία, τη συλλογική δράση και την εξωστρέφεια των προϊόντων, αξιοποιώντας πλήρως τους διαθέσιμους πόρους και τα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Η ενίσχυση της περιφερειακής συμμετοχής στις άμεσες ενισχύσεις δεν αποτελεί απλώς διοικητική βελτίωση· είναι **στρατηγική επιλογή** που ενδυναμώνει τις περιφέρειες ως μοχλούς ανάπτυξης, ενισχύει την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και τη βιωσιμότητα του ελληνικού πρωτογενούς τομέα και συνδέει τις πολιτικές της ΚΑΠ με τις πραγματικές ανάγκες των τοπικών παραγωγών.

Στην πράξη σημαίνει ότι ο δεύτερος πυλώνας της ΚΑΠ (Αγροτική Ανάπτυξη) δεν θα υλοποιείται πλέον μέσα από ένα ενιαίο εθνικό πρόγραμμα, αλλά μέσα από αυτόνομα προγράμματα ανά Περιφέρεια, αντίστοιχα με τα ΠΕΠ. Τι είναι τα Περιφερειακά Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης; Πρόκειται για αποκεντρωμένα προγράμματα που σχεδιάζονται, υλοποιούνται και παρακολουθούνται από τις Περιφέρειες, με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ). Βασικά χαρακτηριστικά αποτελούν ο αυτοτελής προϋπολογισμός ανά Περιφέρεια, η χάραξη περιφερειακής στρατηγικής με βάση τις τοπικές ανάγκες, διακριτοί άξονες, μέτρα και δείκτες, συνέργειες με τα ΠΕΠ για ολοκληρωμένες παρεμβάσεις και ενίσχυση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης (ΕΕ – κράτος – Περιφέρεια – τοπικοί φορείς). Η δημιουργία ΠΠΑΑ θα ενισχύσει τη στοχοθεσία σε περιφερειακό επίπεδο, θα μειώσει την απόσταση μεταξύ πολιτικής και πραγματικών αναγκών και θα επιτρέψει ευελιξία και ταχύτερη υλοποίηση. Τα πλεονεκτήματα είναι πολλαπλά:

Στοχευμένες παρεμβάσεις

Κάθε Περιφέρεια έχει διαφορετική παραγωγική βάση, κλιματικούς κινδύνους και κοινωνική δομή. Με τα ΠΠΑΑ μπορεί να σχεδιάσει στοχευμένα αναπτυξιακά προγράμματα, μέτρα για τις καλλιέργειες της περιοχής, δράσεις για ορεινές/μειονεκτικές περιοχές, παρεμβάσεις για υδατικούς πόρους, στήριξη νέων αγροτών και καινοτομίας κ.α.

Καλύτερη αξιοποίηση πόρων

Οι πόροι κατευθύνονται εκεί όπου υπάρχει πραγματική ανάγκη. Αποφεύγονται έτσι οριζόντιες δράσεις χωρίς αποτέλεσμα και καθυστερήσεις λόγω κεντρικής διαχείρισης.

Συνέργειες με τα ΠΕΠ

Τα ΠΠΑΑ μπορούν να «κουμπώσουν» με τα ΠΕΠ σε υποδομές (αρδευτικά, αγροτικοί δρόμοι), ψηφιακές υπηρεσίες, αγροδιατροφικές αλυσίδες και περιβαλλοντικές παρεμβάσεις.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η επάρκεια διοικητικής ικανότητας που σημαίνει κατάλληλες δομές, επάρκεια και εξειδίκευση προσωπικού και ανεπτυγμένα συστήματα παρακολούθησης.

Η δημιουργία Περιφερειακών Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης είναι μια φυσική εξέλιξη της νέας ΚΑΠ και μια μεγάλη ευκαιρία για την Ελλάδα. Επιτρέπει πιο στοχευμένες, αποτελεσματικές και δίκαιες παρεμβάσεις, ενισχύει την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και δίνει στις Περιφέρειες τον ρόλο που πραγματικά χρειάζονται.

Οι υφιστάμενες παρεμβάσεις του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ 2023–2027 αποτελούν κρίσιμα εργαλεία για τη στήριξη του αγροτικού χώρου. Ωστόσο, προκειμένου να γίνουν στοχευμένες, αποτελεσματικές και προσαρμοσμένες στις ανάγκες των τοπικών παραγωγών, είναι απαραίτητη η **περιφερειακή διάσταση και εξειδίκευσή τους**. Η εμπλοκή των περιφερειών σε όλα τα στάδια -σχεδιασμός, κατανομή πόρων, εφαρμογή και αξιολόγηση- διασφαλίζει:

- Στοχευμένες δράσεις σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.
- Αξιοποίηση τοπικής τεχνογνωσίας και εμπειρίας.
- Ενίσχυση της καινοτομίας και της βιωσιμότητας της αγροτικής παραγωγής.
- Βελτίωση της εξωστρέφειας και των συλλογικών σχημάτων παραγωγών.

Ενδεικτικά υφιστάμενες παρεμβάσεις (ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027) που πρέπει να αποκτήσουν περιφερειακή διάσταση και περιεχόμενο.

Αρ.	Παρέμβαση	Προτεινόμενη Περιφερειακή Διάσταση και Στρατηγική Αξία
1	Τομεακά προγράμματα οίνου και μελισσοκομίας	Περιφερειακή εκχώρηση και πλήρης υλοποίηση, ώστε να προσαρμόζονται στα τοπικά προϊόντα, ποικιλίες και παραγωγικές συνθήκες. Ενίσχυση εξωστρέφειας και αναγνωρισιμότητας των προϊόντων.
2	Έργα υποδομών εγγείων βελτιώσεων	Περιφερειακή εκχώρηση και υλοποίηση, με στόχο βελτίωση της παραγωγικής αποδοτικότητας και διαχείρισης υδάτινων πόρων ανά περιοχή.
3	Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις	Περιφερειακή εκχώρηση και υλοποίηση, ώστε να αντιμετωπίζονται τοπικά προβλήματα προσβασιμότητας και να ενισχύεται η επιχειρηματικότητα στον αγροτικό χώρο.
4	Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων	Συνδιαμόρφωση περιεχομένου σε κεντρικό επίπεδο και σχεδιασμός εξειδικευμένων περιφερειακών παρεμβάσεων που ενισχύουν την καινοτομία, τη βιωσιμότητα και την παραγωγική αναβάθμιση.
5	Επενδύσεις για βιοασφάλεια	Σχεδιασμός εξειδικευμένων περιφερειακών παρεμβάσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων, με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας και των τοπικών αγορών.
6	Σύσταση Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών και Διεπαγγελματικών Οργανώσεων	Περιφερειακή κατανομή προϋπολογισμού, εκχώρηση και υλοποίηση, ώστε να ενισχυθεί η συλλογική δράση, η ανταγωνιστικότητα και η συνεργασία μεταξύ παραγωγών.
7	Ανάπτυξη συνεργασιών μέσω Επιχειρησιακών Ομάδων (ΕΟ) της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας	Υλοποίηση με συμμετοχή περιφερειών και συντονισμό μέσω Διαχειριστικών ΠΕΠ, ενίσχυση καινοτομίας, ψηφιακών εφαρμογών και ερευνητικής σύνδεσης με τον αγροτικό χώρο.
8	Εκπαίδευση και κατάρτιση γεωργών	Περιφερειακή εκχώρηση και υλοποίηση, με στόχο ανάπτυξη δεξιοτήτων, ψηφιακής γεωργίας και βιώσιμων πρακτικών.
9	Συμβουλευτικές υπηρεσίες γεωργών	Περιφερειακή εκχώρηση και υλοποίηση, ενίσχυση της τεχνικής υποστήριξης, βελτίωση της παραγωγικής αποτελεσματικότητας και καθοδήγηση για συμμετοχή σε συλλογικά σχήματα και προγράμματα.

Συμπέρασμα: Η ενίσχυση της περιφερειακής διάστασης σε όλες τις παραπάνω παρεμβάσεις μετατρέπει τον Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ από ένα κεντρικά κατευθυνόμενο πρόγραμμα σε ένα ευέλικτο, στοχευμένο και αποτελεσματικό εργαλείο για τη βιώσιμη ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα.

Η ανάπτυξη ενός **Περιφερειακού Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΠΑΑ)** αποτελεί στρατηγικό εργαλείο για τη στήριξη και αναβάθμιση του αγροτικού χώρου σε κάθε περιφέρεια. Μέσω του ΠΠΑΑ, οι περιφέρειες μπορούν να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν στοχευμένες δράσεις που συνδέουν την παραγωγή με την καινοτομία, την εκπαίδευση, την επιχειρηματικότητα και την κοινωνική ανάπτυξη.

Ενδεικτικά, οι δράσεις μπορούν να περιλαμβάνουν:

Αρ.	Δράση	Περιφερειακή Προσέγγιση & Στρατηγική Αξία
1	Δράσεις μεταφοράς τεχνογνωσίας στον αγροτικό τομέα	Εκπαίδευση και κατάρτιση γεωργών σε ψηφιακή γεωργία, σύγχρονες πρακτικές παραγωγής, δια βίου μάθηση και βραχυπρόθεσμα σεμινάρια. Ενίσχυση δεξιοτήτων, αύξηση παραγωγικότητας και εφαρμογή καινοτομιών.
2	Δράσεις σύζευξης καινοτομίας και παραγωγής	Δημιουργία συνεργασιών με ερευνητικά ιδρύματα και πανεπιστήμια για ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και καινοτόμων μεθόδων παραγωγής, ενίσχυση ανταγωνιστικότητας και προστιθέμενης αξίας προϊόντων.
3	Ενίσχυση / ίδρυση ερευνητικών κέντρων	Τοπικά κέντρα έρευνας για βιώσιμη γεωργία, κλιματικά έξυπνες πρακτικές και τεχνολογική υποστήριξη των παραγωγών, δημιουργία συνδέσεων με ερευνητικά δίκτυα και επιχειρήσεις.
4	Δημιουργία Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Αγροτικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας	Συλλογή, ανάλυση και διάχυση δεδομένων για την παραγωγή, τις αγορές, την απασχόληση και τις επενδύσεις. Υποστήριξη στρατηγικού σχεδιασμού και έγκαιρης λήψης αποφάσεων.
5	Προγράμματα ενίσχυσης οικοτεχνίας	Στήριξη μικρών παραγωγών και τοπικών επιχειρήσεων για παραγωγή, συσκευασία, πιστοποίηση και προώθηση προϊόντων υψηλής ποιότητας. Ενίσχυση τοπικής οικονομίας και εξωστρέφειας.
6	Ενίσχυση αγροδιατροφικών / πολιτιστικών φεστιβάλ και θεσμών	Προώθηση των τοπικών προϊόντων, ενίσχυση πολιτιστικού τουρισμού, ανάπτυξη τοπικής ταυτότητας και κοινωνικής συμμετοχής.
7	Δημιουργία αγροτικών κόμβων επιχειρηματικότητας (hubs) και θερμοκοιτίδων (incubators)	Στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων, καινοτόμων μονάδων παραγωγής και συλλογικών σχημάτων. Ανάπτυξη συνεργασιών, καινοτομίας και επιχειρηματικού πνεύματος στον αγροτικό χώρο.
8	Δράσεις δικτύωσης και εξωστρέφειας	Ενίσχυση συνεργασιών μεταξύ παραγωγών, Οργανώσεων Παραγωγών, clusters και διεπαγγελματικών φορέων. Προώθηση προϊόντων στις εθνικές και διεθνείς αγορές.
9	Δράσεις καταγραφής αναγκών εργασίας στον αγροτικό χώρο	Σύνδεση διαθέσιμου εργατικού δυναμικού με τις ανάγκες των εκμεταλλεύσεων, ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης και κινητοποίησης τοπικού ανθρώπινου κεφαλαίου.
10	Ενίσχυση ψηφιακής γεωργίας	Υποστήριξη εφαρμογής τεχνολογιών ακριβείας, συλλογής δεδομένων, γεωπληροφορικής και ψηφιακής παρακολούθησης καλλιεργειών και εκμεταλλεύσεων.
11	Τοπικά σύμφωνα ποιότητας	Προώθηση προϊόντων ΠΟΠ / ΠΓΕ, πιστοποίηση και ενίσχυση αξιοπιστίας, ανάπτυξη τοπικών αλυσίδων παραγωγής και εμπορίας υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Στρατηγικό Όφελος: Η υλοποίηση αυτών των δράσεων μετατρέπει τις περιφέρειες σε στρατηγικούς μοχλούς ανάπτυξης. Επιτρέπει την αξιοποίηση τοπικών δυνατοτήτων, την ενίσχυση της καινοτομίας και της εξωστρέφειας, την αναβάθμιση της παραγωγικής βάσης και τη βιώσιμη ανάπτυξη του ελληνικού αγροτικού χώρου.

Αντί επιλόγου

Στόχος της παρούσας στρατηγικής είναι η διερεύνηση, ο σχεδιασμός και η σταδιακή διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου και συμμετοχικού περιφερειακού αναπτυξιακού μοντέλου στο πλαίσιο της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), το οποίο θα στηρίζεται στη συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, στην ενεργό συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών και παραγωγικών δυνάμεων και στη διασύνδεση του πρωτογενούς τομέα με τους λοιπούς κλάδους της περιφερειακής οικονομίας.

Το προτεινόμενο μοντέλο αποσκοπεί στη λειτουργική σύζευξη της αγροτικής ανάπτυξης με τη μεταποίηση, την αγροδιατροφή, τον τουρισμό, την καινοτομία, την έρευνα και την επιχειρηματικότητα, ενισχύοντας τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας, την τοπική απασχόληση και την ανθεκτικότητα της περιφερειακής οικονομίας.

Παράλληλα, επιδιώκεται η αξιοποίηση συμπληρωματικών χρηματοδοτικών εργαλείων και προγραμμάτων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο (νέα ΚΑΠ, ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης, λοιπά τομεακά και διατομεακά προγράμματα), με στόχο τη μεγιστοποίηση των αναπτυξιακών επιπτώσεων και τη διασφάλιση της χρηματοδοτικής βιωσιμότητας των παρεμβάσεων.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαμόρφωση σύγχρονων μηχανισμών πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, στον συντονισμό πολιτικών και δράσεων, καθώς και στην ενσωμάτωση εργαλείων παρακολούθησης και αξιολόγησης, ώστε το συμμετοχικό αναπτυξιακό μοντέλο να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της Περιφέρειας, να ευθυγραμμίζεται με τις στρατηγικές προτεραιότητες της νέας ΚΑΠ και να λειτουργεί ως μοχλός βιώσιμης, ισόρροπης και κοινωνικά δίκαιης ανάπτυξης.

Συντακτική ομάδα / Ομάδα έργου

Δρ. Μήλιος Κωνσταντίνος,

Προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής

Δρ. Παπασπύρου Σπύρος,

Προϊστάμενος Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας

κ. Παπαθανασίου Βασίλειος,

Προϊστάμενος Τμήματος Συντονισμού και Υλοποίησης Παρεμβάσεων του ΣΣ ΚΑΠ,
της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας

Δρ. Ζαχαράτος Θεοφάνης,

Επιστημονικός Συνεργάτης Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας

Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά:

Μήλιος, Κ., Παπασπύρου, Σ., Παπαθανασίου, Β., & Ζαχαράτος, Θ. (2026).

Η Περιφερειακή διάσταση της νέας ΚΑΠ 2028-2034:

Προκλήσεις, πολιτικές και αναπτυξιακές προοπτικές για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. ISBN 978-618-84128-8-0.

ΚΑΠ 2028-2034

Η ΠΔΕ αλλάζει
Κοιτάζουμε μπροστά

ΣΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας της Π.Δ.Ε. κ. Παπασπύρου Σπύρο, για παροχή διευκρινήσεων επί του θέματος.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο αφού άκουσε τον Περιφερειάρχη, τον Εισηγητή, τον Πρόεδρο και τους λοιπούς ομιλητές που ανέπτυξαν τις απόψεις τους επί του ανωτέρω θέματος και αναγνωρίζοντας τη σημασία του πρωτογενούς τομέα για την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και τη βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών της Περιφέρειας, την ανάγκη αποτελεσματικότερης αξιοποίησης των πόρων της αγροτικής πολιτικής και καλύτερης προσαρμογής των παρεμβάσεων στις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των περιφερειών και λαμβάνοντας υπόψη:

- Την εισήγηση του αρμόδιου Αντιπεριφερειάρχη σχετικά με την ανάγκη ενίσχυσης της περιφερειακής διάστασης στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της νέας Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) 2028-2034,
- Τα αποτελέσματα της διαδικασίας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με τη συμμετοχή θεσμικών φορέων, πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, παραγωγικών οργανώσεων και υπηρεσιών του αγροτικού τομέα
- Την ολοκληρωμένη πρόταση της Δ/νσης Αγροτικής Οικονομίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας,

ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Α) Λαμβάνει γνώση της ολοκληρωμένης πρότασης της Ομάδας Εργασίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σχετικά με τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική 2028-2034, όπως αυτή αναφέρεται στο εισηγητικό μέρος της παρούσας.

Β) i. Εγκρίνει τη στρατηγική πρωτοβουλία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ενίσχυση της περιφερειακής διάστασης στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ, με στόχο την ενεργό συμμετοχή των Περιφερειών στη διαμόρφωση των παρεμβάσεων αγροτικής πολιτικής,
ii. Υποστηρίζει τη διαμόρφωση ενός πιο αποκεντρωμένου και αποτελεσματικού μοντέλου αγροτικής πολιτικής, το οποίο θα επιτρέπει την καλύτερη προσαρμογή των μέτρων στις παραγωγικές, οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες κάθε περιφέρειας,
iii. Θεωρεί αναγκαία την ενίσχυση του θεσμικού ρόλου των Περιφερειών στη διαδικασία σχεδιασμού, εξειδίκευσης και υλοποίησης των παρεμβάσεων της νέας ΚΑΠ, αξιοποιώντας την εμπειρία και τη διοικητική ικανότητα που διαθέτουν μέσα από τη διαχείριση αναπτυξιακών προγραμμάτων,

iv. Υποστηρίζει τη διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακών Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης, κατά αντιστοιχία με τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, ώστε να ενισχυθεί η σύνδεση της αγροτικής πολιτικής με τον ευρύτερο περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό.

Γ) Εξουσιοδοτεί τον Περιφερειάρχη να προωθήσει τη σχετική πρόταση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στους αρμόδιους θεσμικούς φορείς, ιδίως στην Ένωση Περιφερειών Ελλάδας και στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο πλαίσιο του εθνικού διαλόγου για τη διαμόρφωση της νέας ΚΑΠ 2028-2034.

ΚΑΤΑ ψήφισαν ο Επικεφαλής και οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι της παράταξης «Λαϊκή Συσπείρωση Δυτικής Ελλάδας» κ.κ. Παρίσης Σωτήριος, Καρναβιάς Ιωάννης, Μελάς Αθανάσιος, Παναγογιαννοπούλου Χριστίνα και Κολόσακας Άγγελος.

Το παρόν Πρακτικό αφού συντάχθηκε, διαβάστηκε και βεβαιώθηκε, υπογράφεται ως ακολούθως:

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΪΣΙΟΣ